

УДК 656.02

д.юр.н., доцент Пацурія Н.Б.,
Київський національний університет ім.. Т.Г. Шевченка

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Український законотворець у спеціально нормативно-правовому акті - Законі України «Про дорожній рух» в якості предмету, мотивів, обставин та цілей, що були приводом для його прийняття визначив встановлення правових та соціальних основ дорожнього руху з метою захисту життя та здоров'я громадян, створення безпечних і комфортних умов для всіх учасників руху та охорони навколишнього природного середовища, як це зазначено в Преамбулі згаданого Закону.

Згідно ст. 1 Закону «Про дорожній рух» він регулює суспільні відносини у сфері дорожнього руху та його безпеки, визначає права, обов'язки і відповідальність суб'єктів - учасників дорожнього руху, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єднань, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та господарювання.

Проте, системний аналіз норм даного нормативно-правового акту доводить, що в ньому (до речі, як і в іншому законодавстві, що регулює суспільні відносини у сфері дорожнього руху) бракує послідовності у закріпленні найголовніших цінностей та відсутні єдині підходи та напрями розвитку державної політики в даній сфері економіки.

Фактично мова йде про відсутність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху єдиної державної соціально-економічної політики як довгострокової (стратегічної), так і поточної (тактичної), що спрямована на реалізацію та оптимальне узгодження (баланс) інтересів всіх учасників єдиної системи дорожнього руху України.

Нагальним проблемним питанням, яке має бути вирішено при формуванні державної соціально-економічної політики у цій сфері, що має знайти в подальшому своє належне правове закріплення, та стати пріоритетним елементом законодавства про дорожній рух є категорія *забезпечення безпеки життя і здоров'я людини*.

Адже за останніми статистичними даними оціночний показник смертності від ДТП в Україні на 100 тис. чол. населення складає 13,5 осіб. Такий стан справ надзвичайно негативно впливає на демографічну ситуацію, яка щороку погіршується при негативному коефіцієнті приросту населення. Адже при визначному дефіциті Пенсійного фонду України та складній демографічній

ситуації, в Україні на 14 млн. працюючого населення припадає 13,5 млн. пенсіонерів. Щороку понад 5 тисяч осіб гине від ДТП, понад 40 тисяч осіб отримують не смертельні травми, 75% з яких стають інвалідами. Це навантаження на медицину, страхові компанії та сімейні бюджети, при тому, що дефіцит Пенсійного фонду України складає 21,8 млрд. грн. Економічні збитки від втрат продуктивної робочої сили і необхідності реабілітації постраждалих внаслідок ДТП складають близько 5 млрд. доларів США (4% ВВП) в рік.

Вказану ситуацію на краще може змінити перш за все модернізація (оновлення) чинного законодавства України, що врегульовує суспільні відносини в сфері безпеки дорожнього руху.

Пріоритетними напрямками модернізації вказаного законодавства має стати:

- формування понятійного апарату у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;
- закріплення основних законодавчих принципів забезпечення безпеки дорожнього руху в державі;
- конкретизація єдиних підходів до формування державної соціально-економічної політики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;
- розмежування і конкретизація повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;
- посилення ролі МОЗ у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;
- формування головної цілі законодавства про дорожній рух - зниження рівня смертності, травматизму, матеріальної шкоди (збитків), завданої учасникам дорожнього руху внаслідок дорожньо-транспортних пригод, попередження та зменшення аварійності на автомобільних дорогах.

Наведене зумовлює формування Стратегії розвитку національної безпеки дорожнього руху України, як соціально-економічної стратегії держави, певного курсу економічної політики, розрахованого на тривалу перспективу і спрямованого на вирішення масштабних економічних та соціальних завдань, забезпечення економічної безпеки держави, збереження і примноження її економічного потенціалу і національного багатства, підвищення народного добробуту.

Вказана Стратегія розвитку національної безпеки дорожнього руху України має ґрунтуватися на основі аналізу сучасного стану розвитку дорожнього руху та його безпеки; визначати мету - зниження рівня смертності, травматизму, матеріальної шкоди (збитків), завданої учасникам дорожнього руху внаслідок дорожньо-транспортних пригод, попередження та зменшення

аварійності на автомобільних дорогах; уособлювати стратегічні напрями та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної політики у сфері забезпечення дорожнього руху.

Розроблення Стратегії розвитку національної безпеки дорожнього руху зумовлено необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості забезпечення безпеки дорожнього руху в нових економічних і соціальних умовах України у міжнародний простір, з огляду на зобов'язання України, передбачені Додатком XXXI та Додатком XXXII до Глави 7 (Транспорт) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони.

Національна стратегія має конкретизувати основні шляхи реалізації концептуальних ідей та поглядів розвитку забезпечення безпеки дорожнього руху, та стати підґрунтям для формування Національної доктрини розвитку забезпечення безпеки дорожнього руху України.

Головним елементом в мультикомплексній системі забезпечення безпеки дорожнього руху повинна стати категорія *вартості середньостатистичного життя*, яка відповідно до сучасних наукових досліджень є вираженою в грошовій формі вартістю життя фізичної особи, яка вимірюється шляхом визначення чистої обґрунтованої вартості вигод, які інші фізичні особи та держава могли б очікувати від майбутніх зусиль цієї особи, вартість життя якої підлягає оцінці. Законодавче закріплення такої категорії дозволить адекватно розраховувати на підставі відповідних методик компенсації матеріальної допомоги потерпілим у ДТП.

Вказане зумовлює зміни суспільного підходу (бачення), і як наслідок, підходу законодавця до розуміння і закріплення безпеки дорожнього руху, основною цінністю якої має стати життя і здоров'я людини.